

Bases metodològiques de la infermeria**2012/2013**

Codi: 101806

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Graduat en Infermeria	830 Graduat en Infermeria	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Paola Galbany Estragues

Correu electrònic: Paola.Galbany@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics per cursar l'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria. Tot i així es recomana haver realitzat les assignatures d'Evolució de les cures i pensament infermer i l'assignatura de Bases ètiques, gestió i qualitat dels serveis infermers per tal de profunditzar en els coneixements adquirits durant el primer curs de grau.

Objectius**Contextualització:**

L'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria té 6 crèdits ECTS i està considerada com a obligatòria dins les directrius generals de Bases de la Infermeria del pla d'estudis de la Universitat Autònoma de Barcelona per a l'obtenció del títol de Grau en infermeria.

L'evolució de les cures infermeres en un context en transformació influenciat per múltiples variables com per exemple els avanços en la tecnologia, els fenòmens migratoris, l'envelliment de la població etc. dona lloc a que la formació dels futurs professionals estigui centrada en l'adquisició de sòlids coneixements teòrics científics i tècnics, fil.losòfics i d'organització, per tal de poder donar una resposta eficaç i adequada en la pràctica clínica centrada en la qualitat de les cures i l'atenció personalitzada.

Partint d'aquest fet i tenint en compte que el concepte clau de la Infermeria és centra en les premisses de persona, entorn, salut i malaltia, els **objectius formatius** de l'assignatura són els següents:

- Conèixer i saber aplicar, des de la teoria, el procés d'atenció d'infermeria per tal d'emprar-ho posteriorment en la pràctica clínica.
- Adquirir les habilitats del pensament crític necessaris per actuar en la professió de manera segura i efectiva.
- Atendre, de manera simulada, a les persones segons les seves necessitats tot aplicant els coneixements adquirits.

Competències

- Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva
- Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos
- Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.
- Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació

- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
3. Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
4. Argumentar amb evidències científiques la selecció de les cures infermeres més idònies per a una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.
5. Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
6. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
7. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
8. Dissenyar i modificar plans de cures segons les necessitats de les persones, les famílies o els grups.
9. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
10. Identificar els elements històrics, conceptuals i metodològics rellevants que defineixen el conjunt de la disciplina infermera.
11. Indicar estils de vida saludables i conductes preventives i terapèutiques.
12. Planificar activitats específiques per fomentar i mantenir la salut i prevenir la malaltia
13. Planificar i dur a terme les cures infermeres necessàries individualitzades en cada cas.
14. Resoldre problemes d'infermeria i problemes de col·laboració, utilitzant la història clínica, els diagnòstics infermers i els criteris de resultat que es vol aconseguir (segons el paradigma escollit).
15. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
16. Revisar i avaluar periòdicament les situacions de salut i les intervencions d'infermeria dutes a terme.
17. Valorar l'estat de la salut de l'individu, la família i la comunitat, i identificar els problemes i els factors interns i externs que n'afecten la salut.

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura estan dividits en dos apartats: Continguts que es treballaran en diferents situacions/problemes, segons la metodologia d'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP) i continguts específics de pràctiques on es treballaran situacions simulades (PLAB); en aquests PLAB l'estudiant aprendrà a donar atenció bàsica a les persones segons les seves necessitats.

Continguts que es treballaran en els seminaris d'ABP.

El Procés d'Atenció d'Infermeria (PAI)

- Què és el PAI i quines son les seves fases?
- Per què cal aprendre ha realitzar-ho: beneficis de la seva praxis?
- Què és el pensament crític i com arribar a pensar críticament?

- Què és un model conceptual i quines avantatges té treballar amb un model?

*** Model conceptual de Virginia Henderson.**

Revisió del concepte de necessitat.

Causas que poden pertorbar les necessitats.

Revisió dels conceptes de dependència/independència.

Finalitat de les cures infermeres.

El rol autònom de la infermera.

Fases del Procés d'Atenció d'Infermeria (PAI)

Etape de valoració

- Què és i en què consisteix la valoració?

* Recollida de dades.

Finalitat de la recollida de dades.

Revisió dels aspectes ètics a tenir en compte en la recollida de les dades.

Fonts d'informació disponibles.

Observació.

Exploració.

Entrevista d'Infermeria: pacient/família/altres.

Etapes de la entrevista.

Història clínica i altres fonts documentals.

Tipus de dades.

Subjectives, objectives, actuals, antecedents.

Llocs i temps disponibles.

Validació i organització de les dades. Qualitat de les dades recollides.

Identificació de les primeres impressions. Identificar criteris de normalitat/anormalitat.

Informe i registre de dades.

Etape de Diagnòstic.

- Què és i en què consisteix el diagnòstic infermer?

- Diferència entre diagnòstic infermer i diagnòstic mèdic.

- Aplicació del pensament crític i interpretació de les dades per formular el diagnòstic infermer.

La importància de la evidència científica.

* Formulació del diagnòstic infermer.

El llenguatge de la taxonomia de l'Associació Nord-americana de Diagnòstics Infermers (NANDA).

El procés: observació, reflexió, anàlisi, discriminació, deducció i elaboració d'hipòtesis, validació d'hipòtesis i la formulació del diagnòstic.

Identificació del problema de salut real o potencial.

Diferència entre diagnòstic d'infermeria i problema interdependent.

Predir i detectar les complicacions potencials.

La importància de la revisió de les guies clíniques, protocols i altres procediments vinculats a la situació del pacient.

La participació de la persona cuidada i/o família en el procés de diagnòstic.

Etape de Planificació.

- Què és i en què consisteix la Planificació?

* Planificació.

Establir prioritats i determinar els objectius.

Característiques dels objectius.

Les intervencions.

Els diversos tipus d'intervencions.

Les característiques de les intervencions.

Les diferències entre un objectiu de cures i una intervenció infermera.

Redacció de la planificació i avaluació del pla.

Els diferents tipus de plans de cures.

La participació de la persona cuidada i/o família en l'elaboració del pla.

Etape d'Execució.

L'execució de les cures infermeres.

La delegació de les tasques infermeres.

La documentació necessària.

La importància de la observació.

Característiques dels registres d'infermeria.

La importància de la informació transmesa verbalment.

La importància de la infermera com a educadora de la salut.

Etape d'Avaluació.

- Què és i quina finalitat té el procés d'avaluació?

* Avaluació de la qualitat de les cures infermeres.

Què avaluar?

Com avaluar?

Com avaluar els criteris de resultats i les intervencions infermeres?

Quan avaluar?

Avaluació continua del procés d'atenció d'infermeria fins la resolució.

Continguts que es treballaran en les Pràctiques de situacions simulades: (PLAB).

Sessió 1 PLAB_BMI.

- Concepte d'asèpsia i esterilitat.
- Rentat higiènic i antisèpsia de mans.
- Vestir-se per fer un procediment que requereix esterilitat: calçar-se els guants, la mascareta i la bata.
- Saber preparar un camp estèril: Delimitar un camp estèril sobre una zona corporal i sobre una superfície no corporal. Cura de la ferida quirúrgica neta.

Sessió 2 PLAB_BMI.

- Confecció del llit hospitalari: tancat, ocupat i postoperatori.
- La higiene personal del pacient: total i parcial.
En aquest punt es revisaran els conceptes dels desplaçaments laterals i longitudinals dels malalts per tal de poder fer la higiene i l'acomodació.
- Col·locar i retirar el bolquer, posar orinal i/o ampolla d'orina.
- Canvi de pijama o camisa de dormir.

Sessió 3 PLAB_BMI.

- Mobilitat part I.
- Aspectes relacionats amb la mobilitat del pacient.
Mecànica corporal vers els professionals d'infermeria.
Mecànica corporal orientada vers els malalts.
Principis de la mobilització en els malalts.
Col·locar al malalt en les diferents posicions: supina, prona, decúbit lateral dret i esquerre, Fowler i sedestació.
Posar protectors per prevenir nafres: valorar factors de risc. Utilitzar escala Emina.
Transferències.
Llit-cadira i viceversa.
Llit-llitera i viceversa.

Sessió 4 PLAB_BMI.

- Mobilitat part II.
Aprendre a utilitzar ajudes tècniques (grua).
Mobilitzacions passives.
- Recordatori.
Constants vitals.
Freqüència cardíaca: mesura de polsos temporal, carotí, apical, humeral, radial, femoral, popliti i pedi mitjançant la palpació.
Messura de la pressió arterial, freqüència respiratòria i temperatura corporal.
Registre gràfic de les constants vitals.
Glicèmia capil·lar.
- L'estudiant haurà de revisar conceptes sobre l'alimentació del pacient treballats en el primer curs de Grau en Infermeria.

Metodologia

1. Activitats Dirigides.

La metodologia utilitzada durant el grau d'infermeria permet treballar els coneixements de manera integrada al llarg de les diferents assignatures. Durant aquest semestre l'assignatura Bases Metodològiques de la Infermeria s'integrarà amb les assignatures de Salut Pública i Adult I. A més, es realitzaran pràctiques en situacions simulades (PLAB) que permetran a l'estudiant adquirir els coneixements i les habilitats necessàries per poder realitzar posteriorment l'assignatura de Pràcticum I. Es recomana la realització d'aquestes pràctiques (PLAB) per poder, posteriorment, realitzar les pràctiques hospitalàries del Pràcticum I.

*** Seminari d'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP)**

La metodologia docent consisteix en integrar tot el currículum d'infermeria, prenent com a nucli central les Competències Infermeres i com a metodologia docent l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), que es du a terme mitjançant sessions tutoritzades i presencials a l'aula (grups de 20-25 estudiants per aula) per analitzar una situació problema i conduir l'aprenentatge. Mitjançant aquesta situació/problema, l'estudiant adquireix habilitats per afrontar problemes, prioritzar i cercar informació, prendre decisions i avaluar la seva activitat. En l'ABP, el rol de l'estudiant és actiu perquè és el responsable del procés del seu aprenentatge. El rol del professor/a és el de facilitador i guia d'aquest procés en el què s'hi contemplen tres etapes:

Primera sessió de tutoria.

Elecció d'un escenari o situació per consens: Es lliura als estudiants els resums de les situacions que s'hauran de treballar al llarg de la unitat. Aquestes il·lustren quelcom que li passa a una persona, a un grup o a una comunitat en una situació real.

Exploració de la situació: els estudiants mitjançant una pluja d'idees identifiquen quin és el problema i els aspectes rellevants que hi estan relacionats. També, identifiquen el coneixement previ que tenen d'aquest problema i les àrees que necessiten estudiar més a fons per acabar de comprendre'l i poder-lo afrontar. Per mitjà d'un raonament i anàlisi de les dades, els estudiants es fan preguntes per arribar a formular hipòtesis; identifiquen els objectius i els resultats d'aprenentatge a assolir. Amb aquests elements el grup consensua un pla de treball que ha de guiar el seu pla d'estudi per la segona sessió.

Segona sessió de tutoria.

Els estudiants expliquen breument la cerca bibliogràfica, les fonts i els recursos utilitzats en el període d'estudi. El grup discuteix les estratègies individuals de cerca i les fonts de consulta utilitzades per valorar críticament la informació recollida (la reputació dels autors, els mètodes d'investigació utilitzats, els mètodes estadístics aplicats,...). Es discuteix el pla de treball planificat, on tots els components del grup han de tenir l'oportunitat d'explicar la informació que han estudiat. Amb aquestaposta en comú, els estudiants s'estan capacitant per a l'avaluació crítica i correcció del seu coneixement previ, alhora, que desenvolupa l'habilitat d'avaluar críticament el seu raonament del problema. Com a resultat de la discussió han d'extreure un resum de coneixements i abstracció dels principis i els conceptes que puguin ser aplicats a altres situacions anàlogues.

La situació ha de ser tornada a avaluar per revisar el pla d'aprenentatge i justificar la llista d'hipòtesis per veure si són acceptades, modificades o eliminades.

Tercera sessió de tutoria.

En aquesta es fa una anàlisi de la situació problema treballada i es fa una síntesi de l'aprenentatge i objectius assolits. Es tracta de contestar les següents preguntes: Què és el que s'ha après de nou treballant el problema? Com es relaciona aquest aprenentatge amb els objectius? Quins principis o conceptes nous s'han discutit? Quins s'han après? Què del que

s'ha après ajudarà a entendre diferents problemes o situacions en el futur? Quines àrees d'aprenentatge es van identificar però no es van treballar? Preguntes totes elles que permeten identificar el coneixement assolit i el que encara resta pendent.

Es finalitza aquesta tercera sessió amb l'autoavaluació, l'avaluació entre iguals i la del professor/a.

*** Classes expositives.**

Tenen la finalitat de clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat. Hi haurà 6h que es realitzaran a l'aula M5-007 segons el calendari acadèmic de la Facultat de Medicina de la UAB-Grau en Infermeria pel curs 2012-2013. En aquestes classes també s'aprofitarà per clarificar conceptes teòrics sobre els elements històrics, conceptuals i metodològics més rellevants de la disciplina infermera necessaris per tal d'elaborar Plans d'atenció en infermeria.

*** Pràctiques:Situacions simulades.**

Tenen la finalitat de que l'estudiant adquireixi habilitats clíniques mitjançant la simulació de tècniques i procediments bàsics abans de la pràctica clínica infermera. Es realitzaran grups de 20-25 estudiants durant el mes de novembre de 2012, segons el calendari acadèmic. Els grups seran determinat pel professor responsable de l'assignatura a principi de curs, que informará a través del Campus Virtual de l'assignatura als estudiants.

2. Altres.

*** Tutories individualitzades.**

Es podran concretar de tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
1.Seminaris ABP	34,5	1,38	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
2.Pràctiques: situacions simulades (PLAB)	12	0,48	1, 4, 6, 9, 11, 13, 15
3.Classes expositives	6	0,24	1, 9, 10, 13
Tipus: Autònomes			
Definició de paraules clau i estratègies de recerca i bases de dades bibliogràfiques., lectura comprensiva i de text, realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums	90	3,6	1, 3, 5, 7

Avaluació

Sistema d'avaluació per avaluar les competències i els resultats d'aprenentatge:

Avaluació dels Seminaris D'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP) i de la prova escrita sobre els continguts de l'assignatura.

S'organitza en 2 mòduls, cada un dels quals té assignat un pes específic en la qualificació final. El sumatori dels dos mòduls donarà una nota numèrica màxima de 9 punts.

Mòdul de seminaris d'ABP, s'avalua de forma continuada i formativa i té un pes del 60%. Els seminaris d'ABP es faran en grups de 25 estudiants. La nota és individual.

Prova escrita, amb un pes del 30%. La prova escrita consta de preguntes obertes i/o tancades d'aplicació de principis i conceptes relacionades amb una situació/problema que es lliurarà el dia de la prova (es realitzarà en dos dies diferents segons el calendari acadèmic del curs 2012-2013).

Avaluació de les Pràctiques - situacions simulades.

Les situacions simulades es realitzaran a l'Unitat Docent de la Vall d'Hebrón; l'assistència és obligatòria durant els 4 dies dedicats a aquesta activitat. La no assistència a alguns dels dies repercutirà negativament en la nota restant 0,2 punts per dia d'absència a la nota final de l'assignatura.

Es farà una prova, l'últim dia de classe, de preguntes obertes i/o tancades que avaluarà aquesta activitat, per tal de valorar els coneixements assolits per l'estudiant. Aquesta nota equivaldrà al 10% del total de l'assignatura. Si l'estudiant no es presenta el dia de la prova la nota serà computada com a zero (0). No es realitzaran proves fora de l'horari de classe d'aquests 4 dies.

De manera esquematitzada l'assignatura serà avaluada de la següent manera:

- 1) Seminaris ABP = Nota numèrica entre 0-10 que equivaldrà al 60% de la nota final.
- 2) Pràctiques_situacions simulades= Nota numèrica entre 0-10 que equivaldrà al 10% de la nota final.
- 3) Prova escrita del total dels continguts de l'assignatura = Nota numèrica entre 0-10 que equivaldrà al 30% de la nota final.

Criteris d'avaluació:

PER APROVAR L'ASSIGNATURA caldrà haver assistit al menys al 70% de les sessions d' ABP i haver realitzat les pràctiques_situacions simulades + realitzar la prova escrita (que es realitzarà en dos dies) de tots els continguts de l'assignatura. La qualificació final de l'assignatura és el sumatori de les tres parts.

Definició de NO PRESENTAT: S'entendrà per no presentat quan,

- L'estudiant falta al 30% de la Unitat d'Aprenentatge (ABP): presentació, discussió i avaluació, però fa la resta de les activitats descrites anteriorment.
- L'estudiant realitza la totalitat de l'ABP i de les pràctiques_situacions simulades (fai o no la prova d'aquesta part), però no es presenta a la prova final de l'assignatura (inclou els dos dies).
- L'estudiant no es presenta a cap de les activitats descrites en la Guia Docent.

No es realitzaran proves fora dels límits establerts en el calendari d'examens del Grau en Infermeria per al curs 2012-2013.

El tractament d'eventuals casos particulars: Per tractament eventuals de casos particulars es reunirà una comissió avaluadora.

Obtenció de la qualificació final:

El sistema de qualificació final es alfanumèric i quedarà representat de la següent manera:

Suspens < 5

Aprovat < 7

Notable < 9

Excel·lent >ó 9

Revisió d'examen:

Una vegada publicada la nota final de la prova escrita, la nota podrà ser revisada per l'estudiant en el període determinat per la "revisió d'examen". No s'acceptaran sol·licituds de revisió d'examen en dates fora del límit establert.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1.Avaluació Seminaris ABP	60%	4,5	0,18	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
2.Prova escrita sobre els continguts de tota l'assignatura	30%	2,25	0,09	1, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17
3.Prova escrita sobre les pràctiques en situacions simulades	10%	0,75	0,03	1, 2, 4, 9, 11, 13

Bibliografia**Bibliografia per l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP):**

Donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom (CG2), i que l'activitat dirigida pel docent és l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), no s'especifica la bibliografia. En l'ABP l'estudiant ha de fer-se competent en la cerca d'informació i lectura crítica de la mateixa. En la primera sessió els estudiants, en funció del pla de treball plantejat, esbrinen quines són les fonts d'informació adients per al seu pla de treball. En la segona sessió expliquen les dificultats que han tingut en la cerca i confronten les troballes i evidències. En funció d'aquest treball compartit raonen la idoneïtat o no, de la mateixa. Aquests són els raonaments fonamentals pels quals no es considera oportú que el professorat presenti un llistat específic de bibliografia per aquest apartat.

Bibliografia per les pràctiques_situacions simulades:

Un cop iniciat el curs 2012-2013 el professor responsable de l'assignatura informará, a través del Campus Virtual, de quina és la bibliografia adient per les sessions pràctiques que es realitzaran el novembre de 2011. Tot i així, es recomana la bibliografia següent, en cas de necessitat de consulta previa:

- Abric M, Dotte P. Gestos y activación para las personas mayores: ergomotricidad y atención gerontológica. Barcelona:Masson; 2003.
- Alonso D, Aradilla A, Falcó A, et al. Manual de tècniques i procediments d'infermeria I i II. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona; 2005.
- Domínguez A (dir.). Antiséptics i desinfectants. 2ª edició. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Salut Pública; 2006. [Consultat el 28 de maig de 2012] Disponible a www.seguretatpacient.org/cms/fileadmin/docuemnts/antiseptics.pdf
- Dotte P. Método de movilización de los enfermos:ergomotricidad en el ámbito asistencial. Barcelona:Elsevier; 2010.
- Dotte P. Método de manutención manual de los enfermeros. Ergomotricidad en el ámbito sanitario. Generalidades y educación gestual específica. 5ª edición. Barcelona: Elsevier, Masson; 2001.
- Fuentes C, Ballester, D (coord.). Manual de tècniques i procediments d'infermeria. Girona: Documenta Universitària; 2010.
- Precaucions d'aïllament per evitar la transmissió d'agents infecciosos als centres sanitaris. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Salut; 2009 [Consultat el 19 de juliol de 2010] Disponible a <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2100/spveprev2.pdf>
- Prevenció de les exposicions accidentals a sang i material biològic. [Monogràfic a Internet]

Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social; 2002 [Consulta el 20 de juliol de 2010] Disponible a <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/pdf/expbio.pdf>.

Enllaços d'interès:

Guies per la pràctica clínica, acreditades per la GNEAUPP, per al tractament de nafres per pressió. Consultar pàgina web www.gneaup.es